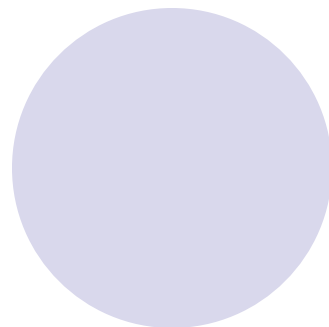

РЕЧ.

Дефиниране. Видове реч. Основни свойства на речта. Индивидуални речеви особености.

Доц. С. Цветкова, д.пс

Реч - дефиниране

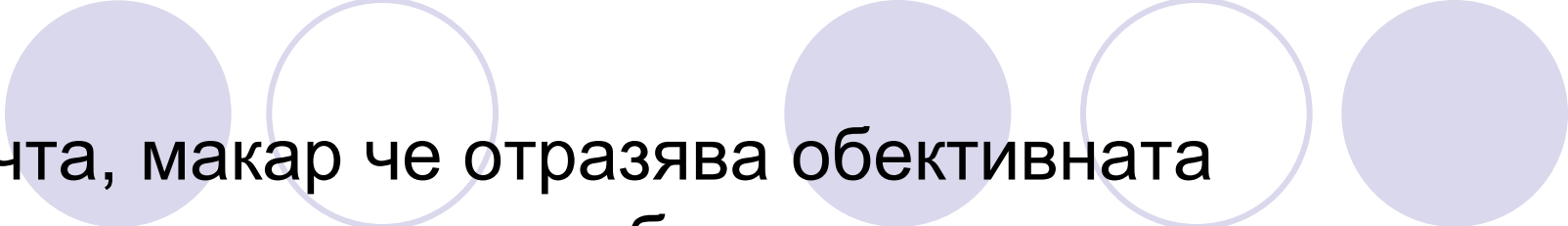

- Речта е процес на използване на езика за целите на общуването между хората. Езикът трябва е единен за общността, от която се използва.
- Въз основа на речта се формират висшите психични функции и чувства (морални, естетически, интелектуални и др.).
- Ако не се развива речта, се засягат значително почти всички сфери на функциониране.

Речта се разглежда в три основни области: *възприемане*, *производство на реч* и *вътрешно-речева сфера*.

Възприемането и продуцирането на речта е свързано с взаимодействията с околния свят.

Речта, макар че отразява обективната
реалност, е строго субективна, индивидуална и
неповторима.

Видовете реч не съвпадат с видовете езикови
системи. Речта се разделя на външна,
вътрешна, ситуативна, контекстна.

Речта може да бъде нарушена, не и езика.
За целите на общуването се използва не само
езика, но и неезикови средства.

Основните елементи на езика са речниковия запас (активен и пасивен) и граматическия строеж.

Езикът е система от словесни знаци, с помощта на която се осъществява общуването между хората. Всяка езикова система има свой строеж: фонетика, лексика (система от значенията на думите) и граматика (форми на думите и словосъчетания).

Една от важните функции на езика е **комуникативната** – предназначен е за средство за общуване.

Освен нея, езикът има и номинативна и предикативна функция.

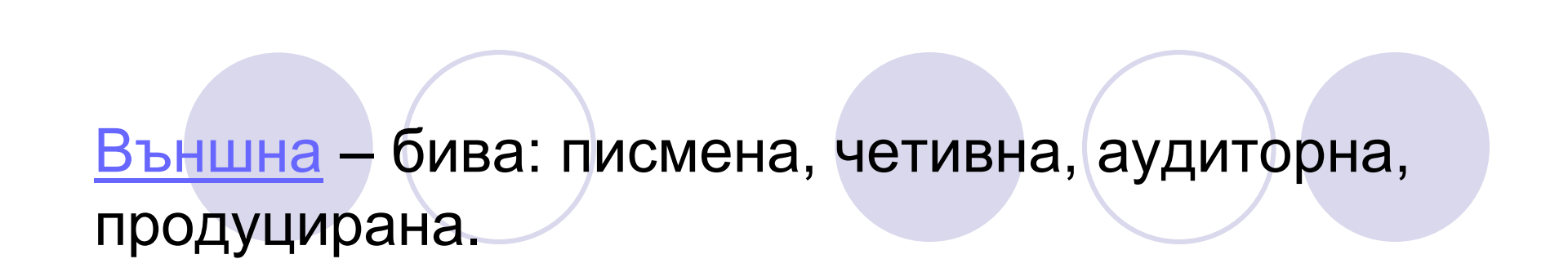
Номинативната – чрез думите се назовават предметите, **предикативната** – предназначеноста на изказа или думите.

Видове реч

Ситуативна – възниква в момента на общуване и се свързва с този момент.

Контекстна – свързана е с изградените вече представи, съхранени в паметта. По-сложна по граматически строеж от ситуативната. Включва мисли, представи, чувства, които предизвикват аналогични мисли. Отсъства опорното възприятие, поради което говорещите използват по максимален начин възможностите на езика.

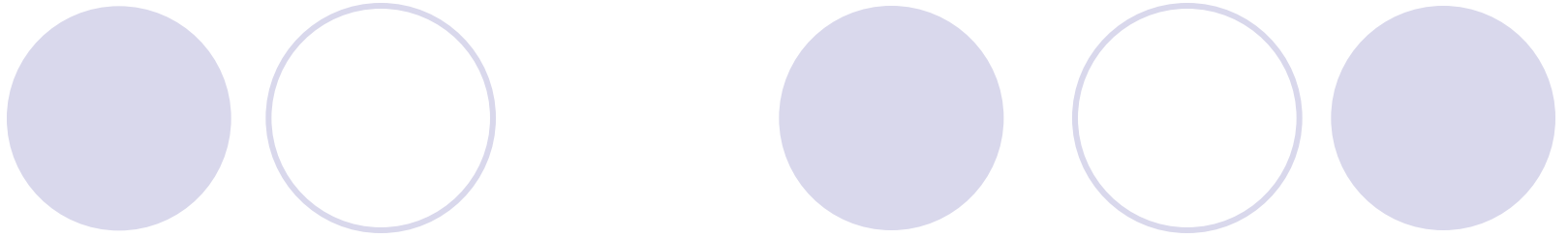
Външна – бива: писмена, четивна, аудиторна, продуцирана.

Писмената реч е изключително контекстна, насочена е към отсъстващ събеседник, предварително планирана и обмислена. Изказът може да бъде значително по-сложен от този, използван при продуцираната реч. Отсъства емоционална експресия. Спазват се граматичните и правописни правила. Свързана е с предварително усвоени графо-моторни умения.

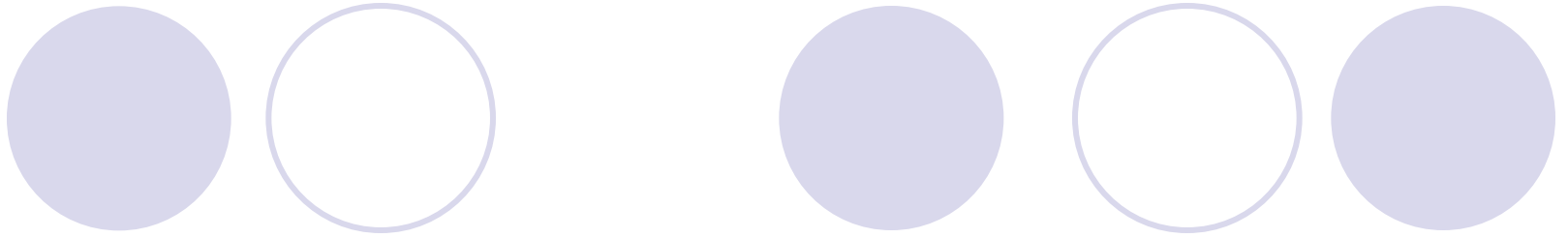
Четивната реч се характеризира с по-висока скорост на предаване на прочетената информация. Изисква предварително усвоени четивни умения, предполага оценъчно отношение към съдържателната страна на текста.

Продуцираната реч (говор) се характеризира с два показателя – обем на фразата и темп на речта. Устната реч има следните форми:
монологична и диалогична.

Продуцираната реч (говор) се характеризира с два показателя – обем на фразата и темп на речта.

Устната реч има следните форми: монологична и диалогична.

Вътрешната реч има особен синтактичен характер. Тя е накъсана (незавършена), фрагментарна, съкратена.

При нея отсъства участието на китестетичния, слуховия и зрителен анализатор. Изгражда се на основата на външната (устна) реч в детска възраст.

Основни свойства на речта

Съдържателност – речта може да бъде дълбоко съдържателна или малко съдържателна (многословие, баналност, отсъствие на достатъчна осъзнатост и чувства)

Изразителност – със силна емоционална обогатеност или с липса на емоционална окраска (монотонна, вяла, шаблонна)

Въздействие на речта – за убеждение, за влияние над околните. Изразява се в поучение, наставление, съвет, инструкция, молба, убеждение, заповед, команда.

Индивидуални речеви особености

Изразяват се в уменията на индивида да борава, управлява и владее добре езика (и езиковите средства). Важно изискване при използването на езика е способността за саморегулация на речевата дейност.